

ГЛАС ВАЉЕВА

Пера Марковић адвокат
Ваљево

ИЗЛАВИ СВАКЕ НЕДЕЉЕ
Власник: ПЕТАР ТОДОРОВИЋ
председник Удружења Привредника.
ТЕЛЕФОН БР. 34.

ПРИВРЕДНО-КУЛТУРНИ ЛИСТ

УРЕЂУЈЕ ОДБОР

ПРЕТПЛАТА:
за 6 месеци 25 динара; за годину 50 динара;
за каворство 100 динара.
Одласак по тарифи. Чек, рачун бр. 55.782.

Број 52.

Главни уредник: НЕД. С. САВИЋ учитељ у пензији

Година IV.

ПРИВРЕДНА КРИЗА И ШТЕДЊА

I.

Највећа недаћа данашњице је привредна криза. Она је захватила све државе, све континенте — цео свет. Моћна Енглеска и моћне Америчке Сједињене државе посрћу под њеним теретом. Најспособнији људи света запели су да нађу лек. Предузимају се разне мере од стране државне власти и разних удружења и организација за лечење кризе и ублажавање њеног дејства. Међу најрадикалнијим лековима препоручује се са разних страна штедња и спроводи се, како од стране државних власти, тако и од стране разних корпорација, установа, предузећа и појединаца. Онима, који тако препоручују и спроводе штедњу, није јасна суштина привредне кризе и прави њен узрок; јер штедња, како се обично спроводи, може само кризу да погорша. Штедња личи на онај лек, који ублажује болове али не лечи болест, већ напротив слаби организам и омогућује нове компликације. То важи у потпуности за штедњу као лек привредне кризе те опасне болести данашњег друштва. Код штедње, као средства за ублажавање последица кризе, ствар стоји мало другачије, јер ту се разумним поступком може — нарочито појединац — оспособити да кризу лакше издржи и дочека боље дане. Али и код такве штедње треба бити врло опрезан и пазити на чему се штеди.

Јасније речено, ствар стоји овако: Несме се штедња препоручивати као лек против привредне кризе зато, што она смањује потрошњу а то још више поострава кризу. Узрок кризе баш и лежи у несразмери између производње и потрошње. Због тога су за осуду сви поступци, како држава тако привредних предузећа, којима се спроводи штедња смањењем зарада њихових намештеника, јер се тиме смањује њихов животни минимум односно њихова куповна моћ, а то значи смањење потрошње и велико погоршање привредне кризе нарочито пољопривредне, јер су овде у питању широки слојеви варошког становништва — радника и чиновника, који су главни потрошачи пољопривредних производа, а тиме опадање животног минимума, т. ј. куповне

моћи сеоског становништва, те тако се смањује потрошња индустријских и занатских производа, што повлачи за собом још већу кризу занатства и индустрије.

Свет — данашње људско друштво не пати од недостатка животних потреба, напротив постоји изобиље свега. Али анархија у производњи и потрошњи чини, да поред тог великог изобиља велика већина људи се пати у беди и немаштини. То је велики парадокс данашњице, чудан немогућ али стваран. Потребно је да га људи схвате, нарочито они који су на челу народа, држава, политичких и привредних корпорација, предузећа и т. д., те да уведу, да једино подизање потрошачке моћи најширих слојева становништва може излечити привредну кризу, а да једино складност између производње и потрошње може осигурати човечанству миран живот без потреса — без кризе и ратова. Ова складност производње и потрошње је много поремећена, нарочито великим светским ратом од 1914—1918 године. После рата је покушано да се та складност постигне, али је се пошло погрешним путем. Смањивана је производња према потрошњи и то тако да су сувишни радници избацивани са посла, чиме су се стварале легије беспослених и тако још више смањивала потрошња. Да би повећали потрошњу, предузећа су хтела снижити цену својим производима, а то су могла постићи смањењем своје режије, на првом месту смањењем плата својим намештеницима, замењивати људске радне снаге јевтинијом машинском. То је опет смањило куповну моћ великог дела градског становништва и према напред изложеном смањило потрошњу најпре пољопривредна производња а брзо затим и индустријских и занатских. Тако је се дошло до данашњег стања. А требало је се после рата поћи сасвим другим путем. Не смањивати производњу, већ повећати потрошњу и тако их изравнати. Јер производња није била израз стварне потребе јер је куповна моћ била мала. Те место да је та куповна моћ повећана, она је снижавана, тако да је потрошња све више опа-

дала и привредна хиперпродукција је бивала све већа и већа. Ову хиперпродукцију је још при том повећавала конкурентна борба између појединих привредних група. Како рекосмо, хиперпродукција није стварна, већ само привредна — вештачки створена, зато је кључ за решење кризе у томе, да се повећава производња повећањем куповне моћи широких слојева народа и да се спречи конкурентска борба између предузећа и држава т. ј. да се анархија у производњи отклони и uvede планска производња. Све привредне и политичке мере треба да имају ова два правца — два циља, јер се само тако може привредна криза да отклони и само ту лежи спас човечанства и његове културе.

Данас, треба више проширити, треба омогућити свима људима да пристојно живе и задовољавају све своје потребе; треба радити на зближавању човека с човеком, племена с племеном, народа с народом, државе с државом, континента с континентом, т. ј. треба код свакога будити свест о значају заједнице — свест да само ако је целини добро, да ће бити добро и њему и појединцу и његовом другу, и да ће моћи само тада ведро да гледа у будућност без бојазни да ће њега или његове потомке уништити какав нови рат или револуција.

Ing Б. Атанацковић

Закон

О организацији и контроли извоза стоке и сточних производа

Његово Величанство Краљ, на предлог г. Министар трговине и индустрије а по саслушању г. Председника Министарског савета, прописао и прогласио Закон о организацији и контроли извоза стоке и сточних производа и прерађевина.

§ 1. — У сврху рационализације извоза стоке, сточних производа и прерађевина уопште, као и у сврху извршења трговинско — уговорних одредаба које се односе на ову врсту извоза, Министар трговине и индустрије може, према указаној потреби, а по одобрењу Министарског савета прописати уредбама, правилницима или наредбама:

а) одредбе за организацију извоза стоке и сточних производа и прерађевина;

б) контролне мере, којима ће се овај извоз обезбедити.

Горња овлашћења важе за извоз говеда, коња, свиња, оваца, коза, жинице, јаја, млека и њихових прерађевина.

§ 2. — Министар трговине и индустрије вршиће преко Завода за унапређивање спољне трговине при Министарству трговине и индустрије контролу извоза стоке и сточ-

них производа и прерађевина.

§ 3. — Контрола, која ће се прописати на основу § 1. има за циљ спровођење трговинско — уговорних одредаба о континентирању извоза стоке и сточних производа и прерађевина, начин расподеле њихове на извоз у границама континента, надзор над временском и покланом расподелом континента, као и све остало што је са тим у вези.

§ 4. — При заводу за унапређивање спољне трговине образоваће се стручни одбор, који ће одредити Министар трговине и индустрије. У овом одбору биће заступљена заинтересована Министарства и привредне организације, задруге и друштва.

§ 5. — Сва предузећа, задруге или лица, која желе да извезу стоку и сточне производе и прерађевине на рачун континента, утврђених трговинским уговором са другим државама, регистроваће се у заводу за унапређење спољне трговине.

§ 6. — Министар трговине и индустрије, у сагласности са Министром финансија, а по одобрењу Министарског савета, прописује правилником таксе, које ће наплаћивати у вези са применом § 3 и 5 овог закона као и употребу прихода из ових такса и других извора, предвиђених специјалним одредбама трговинских уговора.

§ 7. — Приход од такса предвиђених § 6. овог Закона, приход од казни, изречених на основу овога Закона, као и остали приходи од извоза стоке и сточних производа и прерађевина уносиће се по одбитку трошкова, предвиђених правилником за одржање контроле над извозом стоке и сточних производа и прерађевина уносиће се по одбитку трошкова, предвиђених правилником за одржавање контроле над извозом стоке и сточних производа и прерађевина у Фонд за унапређење извоза стоке и сточних производа и прерађевина. Овим фондом рукује Министар трговине и индустрије, сходно § 6. овог Закона.

§ 8. — (1) Ко се огреши о контролне мере, прописане уредбом, правилником или наредбом на основу овог Закона, казниће се новчаном казном од 25.000 динара. Три пута кажњеног извозника може стручни одбор, предвиђен у § 4 за контролу извоза стоке, сточних производа и прерађевина повремено или за увек брисати из регистра извозника.

(2) Казне изриче општа управна власт првог степена; против ових казни могу се упућивати жалбе управној власти другог степена чија је одлука извршна.

§ 9. — (1) Овај закон ступа на снагу на дан обнародовања у „Службеним новинама“.

(2) Ступањем на снагу овога закона престају да важе сви закони, уредбе и прописи, сем царинских и ветеринарних који се односе на контролу извоза стоке и сточних производа и прерађевина.

Крај је године а многи претплатници нису намирили свој дуг „Гласу Ваљева“. Молимо да нам се претплата пошаље.

Ко неће да прима нека нам лист врати, нема љутње.

Концерт у корист „Глас Ваљева“

Шира конференција грађана града Ваљева, која је одржана 23 окт. м. у кафани „Златан Пруг“, решила је да се **НА ПРВИ ДАН ПРАВОСЛАВНОГ БОЖИЋА**, 7. јануара 1932 год. у „Гранд Хотелу“ приреди

ВЕЛИКИ КОНЦЕРТ у корист „Глас Ваљева“.

Изабран је приреднички одбор у који су ушли г.г.: Коста Тодоровић, председник општине, Нед. С. Савић учит. у пенз. и уредник „Глас Ваљева“, Јешко Ненадовић, судија и председник певачког друштва „Чика Љуба“, Мирко Оташевић, обућар и председник певачког друштва „Занатлија, Миленко Суботић, трговац и председник Ваљевске трговачке омладине, Воја Нешић, председник Ваљев. учитељског друштва, Здравко Војић лимар, председник Занатлиске задруге, Миљко Кораћ, трговац, Момчило Митровић, адвокат, Милорад Гојевац, трговац, Др Жив. Б. Живковић, марв. лекар, Паја Миросављевић, директор Ваљев. трговачке банке, Пера Тодоровић, директор Окружне банке, Милић Милошевић, трг., Влада Петровић, трг., Коста Танасковић, трг.,

Конференција је ставила изабранима у дужност да израде програм концерта и да се што више и боље заузму да концерт буде на опште задовољство публике.

Исто тако, конференција је изразила жељу да како грађанство града Ваљева, тако и сви Ваљевци који живе ван свога места рођења, као и наши лични и пословни пријатељи, преко овог концерта својим прилозима притекну у помоћ „Гласу Ваљева“, како би се његов глас могао чути не само широм наше бивше области, но и широм целе наше бановине па и Краљевине Југославије, како би „Глас Ваљева“ био израз достојан потомака наших славних предака, који су се одликовали како на бојном, тако и на културном пољу и увек били први међу првима....

Програм концерта објавићемо у идућем броју нашег листа, који ће бити обилан и интересантан. Биће новитет за нашу публику, која ће се пријатно забавити и поучити.

Скрећемо пажњу још сада нашем грађанству обојега пола и свих професија да се спремају на исти концерт.

ПОТРЕБЕ ВАЉЕВА

Под тим насловом изашао је у „Глас Ваљева“ чланак М. К. у којем се рад пређашњих концесионара кроз неверно па и тендециозно представља. Пошто сам се баш тада теже разболео, то сам тек данас у могућности да наведем тога М. К. исправим. Јер његова критика тангира баш мој рад, пошто сам ја тај који, већ од 1902 г., па све до јесени 1924 г., сам потпуно самостално руковао електричним предузећем за осветлење града Ваљева и тиме у самим осветлењем ове вароши. Нека ми буде, према томе, допуштено да те наведем М. К. са следећим исправим:

Од 1902 год., управо од 1903 г., када је централа у Дегурићу, коју сам подигао, пуштена у рад, па све до почетка светског рата, Ваљевци су били толико задовољни са својим електричним осветлењем, па и са мојим радом, да су се свугде, где год су они стигли, тиме особито похвалили. Према томе, критика М. К. не може се односити на тај период времена,

Од 1914 до 1918 год., т.ј. за сво време светског рата, електр. предузеће само је животарило, а то особито зато, што су концем 1914 год. упрошћена три трансформатора, један генератор и кондензатор парне машине, које су тек по истеку рата могле бити замењене, те је капацитет централе био тиме знатно смањен. Међутим ни за ту штету нисам могао добити једну једину облигацију ратне штете, и ако је та штета од суда за ратне штете, и од вишег суда за индустријалце потпуно утврђена и проценена, јер се и зато нашао згодан изговор.

Од 1918 до 1921 год. био сам приморан, ја једини у овој држави, да осветљавам ову варош, т.ј. улице и претплатнике, по предатним ништавним ценама, тако да сам био приморан, да се грдно задужим и то само зато, да би могао пуне две године, ову варош, тако рећи, о свом трошку осветљавати.

Тек од 1921 год. па и доцније у 1922 г. одобрена су од стране општинског одбора нека повишења цена осветлења, али се при томе хтело водити рачуна само у најпотребнијим и најхитнијим потребама мога предузећа, а није се, при одређивању тих цена, никак хтело, да води рачуна о хитној потреби да се машинско постројење електр. централе појача. Поступљено је пак само зато тако, што је по причању толиких одборника, који су тада

били чланови ових разних ужих одбора и који су то питање имали да реше, да целокупно грађанство волело је више да с времена на време добија слабије осветлење, но да се цена осветлења још са толико повиси, колико би било, да су те машине набављене, неминовно потребно ради обезбеђења нормалне камате и амортизације тог новог уложеног капитала. Према томе, ја од тога што је осветлење било с времена на време слабије, нисам имао никакву корист, пошто је то био баш главни разлог што су ми од стране општине, све до концем 1923. године, тако ниске цене просто наметнуте — цене које нису, што ја то и данас доказати могу, представљале ни изблиза стварну вредност тада датог осветлења. Ево потпуно верно изнето, како је изгледало до краја 1923 год., ово пљачкање, малтретирање и корумпирање грађана ове вароши од стране концесионара електр. осветлења, које му тај М. К. подмеће, рачунајући ваљда на то да непостоји сад, после толико година, више могућности да се права истина утврди, али ће се он у томе жестоко преварити.

За ово што је пак, после тога, т.ј. у јесен 1923 г., наступило немогу свакако да будем крив, јер немогу збиља да будем ја и зато крив, што је чак и та катастрофална суша у 1923 год. за то злоупотребења да би једни под плаштом патриотизма, покушали да изврше једну праву отмицу; други да би се мени из личних разлога осветили; а трећи да би преко мојих леђа своје партиске циљеве постигли. Према томе ако сам тада једним очајничким замахом учинио крај свима тим сплеткама и шпекулацијама, ни то ми се не може приписивати у грех, јер нико од ваљеваца неби поднео ни онолико колико сам ја већ био догле поднео. Јер ко би још од ваљеваца трпео да, доведен тим неприликама и сплеткама до ивице пропасти, буде још при томе цинички престављен необавештеном свету као човек који грће милионе!? Међутим и тада, нако до крајњих граница увређен, ипак сам, као уосталом увек до тада, поступио не само потпуно легално и коректно, него сам поступио управо центлменски. У место да искористим општу забуну која је тада била настала, као и ово за мене повољно доба године у које се то десило да би, за себе, односно за своје предузеће извукло што више користи, ја сам тада, ослобођавајући својом писменом преставком општину и грађанство сваких обавеза према

мени и моме предузећу и пристајући на то, да се дефинитивна одлука по овоме тек на пролеће донесе, т.ј. у доба године најповољније по општину и претплатнике, дао тиме свакако довољан доказ о томе, да ми ни тада није било стало до шпекулације. Тиме је општини па и грађанству била пружена могућност да они могу решити проблем свога осветлења, без икаквих обзира према концесионару и био им је зато дат довољан рок, а што је и та јединствена прилика пропуштена, ни за то немогу свакако ја да будем крив. Смело тврдим да овако отмено како сам тала поступио, неби поступио ни један други концесионар, па можда ниједан ваљевац, а да сам тако ма где на другом месту поступио, свакако да би зато добио признање, а овде у Ваљеву чак ми је и то замерено. Тада сам уступио електрично предузеће данашњем сопственику г. Стевану К. Унковичу,

Толико сам имао да одговорим на неистините наводе тога М. К., а ако буде устребало бићу опширнији,
Јулиус Шмит
бивши сопственик Ваљевске електр. централе.

КО ЈЕ ПРЕЧИ:

Инвалиди или Соколи?

Г. Уреднице,

Ви сте у броју „Глас Ваљева“ од 29-XI-931 г. пустили чланак, „Соколи — Инвалиди“, у коме нам г. С. П. Т. пребацује зашто баш ми Инвалиди приређујемо забаву на дан уједињења, па се вели, да је тај дан одређен као прослава Сокола, а инвалиди могу узети други дан за своју забаву и своју прославу. Уз све то, писац тога чланка изнео је каквих све ратова има?!

Ма морамо одговорити на те претензиозности.

Смешан је и сам покушај да се овако „лактовима“ одгурају инвалиди у страну, да се потисну са места које су освојили не парадама и говораницама, већ животима и крвљу својом.

Да та господа умеју, или хоће да мисле озбиљно, они би се стидели, да и покушају да инвалиде потискују и да ометају не само тај свечан њин дан, већ још више, да умање и један динар прихода инвалидима и њиној сиротињи који живе у беди остављени од свију и свакога. Да је среће, та господа, која парадире код Сокола, паметније и хуманије дело урадили би, да су на тај велики дан народног уједињења, своју акцију окренули на то да својим учешћем својом пропагандом, увеличају забаву Инвалида и да тако ублаже беду у којој живи инвалидска сиротиња.

Инвалидима није било стало до тога да се забављују, без руке, ноге, ока и т. д., већ да прикупе који динар за своју сиротињу.

Зар неби било боље, да су соколи свршили дневну манифестацију допунили исту увече посетом инвалидске забаве?

И ми инвалиди имамо своју омладину која је у Соколском покрету. Нека је, нека се развија физички и даховно да би имали ко ће сачувати ово што су њини старији створили. Инвалиди су кроз страдања научили да буду великодушни и они ипак, и поред свега, неби зажалили на небратско држање неких из соколских редова, у овом питању, али се сви инвалиди морају индигирати овом безочношћу, где се иде тако далеко да се још инвалидима пребацује како довољно нису патриоте!

И нехотице се морамо сетити оне народне: „Што би кола шкрипутала, то волови ричу“.

Благодаримо г. уреднице на предусретљивости.

Управа
председник Јован Влајковић инв.

КОНКУРС

2 јуна 1930 год. основан је по жељи завештача санитетског генерала г. Д-р. Јордана Т. Стајића, начелника Санитетског одељења Министарства Војске и Морнарице, „Фонд Д-р Јордана Т. Стајића, бив. Ваљевског лекара“ с уложеним капиталом од 10.000 дин., с тим да се од годишњег интереса награђују сваке године о Св. Сави два најбоља литерарна рада из лепе књижевности. Прва награда износи 2/3, а друга 1/3 годишњег интереса. Право на стечај имају ђаци Ваљевске гимназије и студенти Универзитета родом из Ваљева и бив. Ваљевске области (срезови: ваљевски, колубарски, подгорски, тамнавски и посавски).

Писци ће поднети радове под псеудонимом у затвореном коверту а у другом, опет затвореном коверту на коме ће бити исписан псеудоним под којим се рад предаје, написаће своје име и презиме, звање и адресу. Радове ће прегледати и оценити нарочита комисија под председништвом директора гимназије.

На Св. Саву пред скупом ђачких родитеља и грађанства објавиће се оцене радова и отворити коверту у којој се налазе имена писаца награђених радова своштити их и поделити награде писцима.

Радове треба послати поштом препорученом ректору Ваљевске гимназије најдоље до 15. јануара 1932 год.

Прва награда износи 517. дин. а друга 259. — дин.

ИЗ ЖИВИНАРСТВА

Исхрана носилца

Чим падне први снег и увате мало јачи мразеви, почињу жалбе да су кокоши престале да носе, па се чудимо што чак и расне не носе!?

Ако потражимо разлог, брзо ћемо наћи грешке, које су обично у томе што је живинарник слаб за зиму, а храна која се састоји из једноставне и недовољне хране, једва пружа живини могућност заштите од зиме, како пословица вели: „Кока носи кроз кљун“, а ако имате добар и топао живинарник пробајте исхрану носилца са следећим па ће те убрзо имати јаја доста и неће Вас више коштати од 35 пара комад, и ако нема расну живину.

Пошешајте кукурузна зрна шест делова, са појединим делом зоби, јечма, ражи и пшенице, ово зрнелце лајте носилцама свако јутро само по 20 грама а са вечери по 30 грама грлу. Али поред ове хране живина мора да има следећу смешу неограничео (т. ј. да узимље колико је воља) Иста се саставља и то од: 1) Осено брашно 1.5 кгр., 2) Грубе и ситне мекнице (по пола) 4 кгр. 3) Сојино брашно 1 кгр. 4) Брашно од детелине 1.2 кгр. 5) Брашно од меса 1 кгр. 6) Брашно од костију 0.25 кгр. 7) Рибље брашно 0.25 кгр. 8) Брашно од шкољке 0.20 кгр. 9) Прах од дрвеног угља 0.20 кгр. и 10) кухињске соли 0.10.

У место ове суве смеше ја храним са влажном смешом састављеном из: 1) Брашно од овса 1.5 кгр. 2) Грубе и ситне мекнице (по једну 1/2) 4 кгр. 3) суве летелине 1.5 кгр. (или сирове 3 кгр. или сточне репе 3 кгр. иста се мора ситно сасећи а репа на ренде набирати) 4) Свеже крви 2 кгр. 5) Брашно од костију 0.250 кгр. 6) Рибљи зејтин 0.200 кгр. 7) Малтера са знда скинута (ситног) 0.200 кгр. 8) Кухињске соли 0.10 кгр. и 9) Прах од дрвеног угља 0.200 кгр..

Ова смеша се замеси са врућом водом и да живини да једе колико хоће, за неколико дана ће исте пронети и имаћете свежа јаја, увек у изобиљу. Живина која није стигла за ношење или од које ћете јаја узимати за приплод, хране се дугочајније, о чему ћемо други пут писати. Горњи начин исхране је само за зиму.

Р. В. Алексић

ВЕСТИ

Седница приређивачког одбора

Данас у 4 часа после подне одржаће се седница одбора за приређивање концерта у корист „Глас Ваљева“ у кафани „Златан Плуг“ Моле се одређени чланови приређивачког одбора да дођу на ту прву седницу.

Материце кола сестара у Ваљево

Вредне чланице Кола сестара ове године прославили су Материце на начин који одговара данашњици.

Саме чланице свакога понедељника радиле су собом у оvd. ђачкој трпези и израдиле од вуне: чарапе, шалчиће, капе и џемпере за децу.

Пошто су чланице Кола на сам дан Материца заузете код својих кућа, то су, 26. т. м., уочи Материца, испунили се сви ђаци осн. школе, који се хране у Ђачкој трпези, те су им израђени радови раздвојени. У трпези су биле сем ђака и све чланице Кола сестара. — Када је дошла претседница кола г-ђа Перса Савић, два најмања ђака у име својих другова „везали су“ г-ђу Савићку. Потом се г-ђа Савићка „одрешила“ свој сакупљеној деци са поклонима у одећу и кесицама бонбоне. Било је присутно 41 ђак и сваки је добио поклон.

Затим се један, у име својих другова захвалио г-ђи Савићки, а управитељ осн. школе захвалио се свима чланицама Кола, које су својим трудом одужиле се на овај начин сиромашним ученицима-цама школе. Ученицима је скренута пажња да се увек сећају добротности које им указују вредне чланице Кола сестара.

Овај начин прославе Материца је за похвалу и желети је да се увек овако прославља.

Матине Кола Сестара

Коло Српских сестара у Ваљево, са својим одбором госпођица, приређује у недељу 27. о. м. Матине у зали Офиц. Дома. Почетак у 3 часа по подне.

Грађанству и члановима Официрског дома

Управни одбор Официрског Дома у Ваљево, од 1. јануара 1932. год. држаће, ресторан у својој режији. Од тога дана у малој сали ресторана биће отворена читаоница, за чланове дома и њихове породице, која ће бити снабдевена најбољим домаћим и страним листовима и часописима.

Приложите ! !

За наступајуће благе Христове презнице сетите се општинске сиротиње. Приложите за општинску сиротињу те јој покажите да сте прави привржници науке Христа спаситеља.

Чланови фонда сиром. ученика осн. школе:

Положили су по 5 дина. чланарине г. г. Зорка и Веселин Топаловић, Зорка и Рафаило Антипијевић, Христина и Тоша Грбић, Љубиша и Милорад Павловић. Истима се овим путем потврђује пријем новца.

Материце — дан ђачке трпезе

И ове ће године ђаци, који се хране у ђачкој трпези у Ваљево, на Материце пре подне у оvd. вароши са касицама, купити прилоге у корист ђачке трпезе.

Моле се прилагачи да своје прилоге које буду дали спуштају у касице.

Забавно вече Јадранске Страже

Обласни Одбор Јадранске Страже у Ваљево, приређује своје забавно вече у четвртак 31. децембра уочи Нове Године, у просторијама Официрског Дома, уз пријатељско суредовање Соколског друштва, госпођица Невенке и Бранке Перије и војне музике 5 пешадског пука. Обласни Одбор Ј. Страже најлепше моли сва културна и хумана друштва, као и сво грађанство за обилну посету, као доказ више, колико им на срцу лежи рад Ј. Страже у нашој средини, а у исто време, нека то буде манифестације наше велике љубави према Јадрану и лепом Приморју.

Моле се најлепше сви грађани за извињење, ако који случајно није добио лично позив, то је последица немања тачног адресара, те нека ову белешку сматрају као пријатељски позив на забавно вече Ј. Страже, где ће сваки бити врло радо виђен и примљен.

Почетак концертног дела јесте тачно у 9 часова у вече. Одело обично. Улазница добровољни прилог.

Разрешени бански већници.

Решењем бана дривске бановине г. Веље Поповића, разрешени су бански већници, Спасоје Негић, из Радуше и Душан Мишић из Пиромана.

Пољопривредни течај у Тамнави

У недељу 20. овог месеца отворен је пољопривредни течај у селу Совљаку код Уба. Отварању течаја ком је присутан велики број сељака из околине и сви сеоски млађи који су одређени да прате предавања на овом течају.

Течај је отворио Начелник среза Тамнавског г. Недељковић са једним кратким говором па су затим г. г. референти изложили свој програм и скренули пажњу на користи које може имати сваки пољопривредник од њихових предавања.

Предавања ће се одржати четвртом и недељом целе зиме; т. ј. од 21. XII 931 год. до 28 II 1932 год..

Прилог за одржање „Глас Ваљева“

За одржање нашега листа „Глас Ваљева“ приложио је г. Света Гођевац, трговац из Београда, 200 дина.

Пољедица

Одљавно нисмо имали оваке зиме и оваког леда. Пут, саоник је одличан, да се бољи пожелети не може, те сељак може из даљине да на својцама дотера дрва. То је добро. Али има нешто што код нас у вароши није добро.

Нису тротоари почишени од снега и леда, те је така клизавица да се просто нико несме да макне. Честа су падања и ломљења руку и ногу. Сваки грађанин треба да испред своје куће или радије овај лед очисти, без опомена и наређења власти. Тако се бар ради у културном свету.

Јавна захвалност

Г-ђа Зорка и г. Светозар Гођевац из Београда изволили су приложити 1000 динара за општинску сиротињу као помоћ за Божићне празнике.

Овим путем општински суд дарољавцима, у име општинске сиротиње, изјављује најтоплију благодарност са узвиком: Хиљадили се овако дарољавци и хришћани и живели дуго година на дику и понос свог родног краја.

Из Канцеларије општинског суда у Ваљево 23 децембра 1931 год.

Свечари

Свет. П. Томић, адвокат—Ваљево. прославиће Св. Игњатија, са пријатељима, који ме преко године иначе посећују, а о Божићу бићу на путу.

Лаза Јовановић, бив. месар из Ваљева своју славу св. Игњатија 2-I-932 (20-XII) неће славити због своје болести.

Сиромашан ученик

Сиромашан ученик VI раз. гимназије тражи намештења у неку кућу да би могао да продужи школовање.

За обавештење обрати ти се на Администрацију „Глас Ваљева“.

Размишљања уз цигару

Некад и сад

Јанус са два своја лица
Беше к'о божанство више;
А дволичних људи, ето,
У свету је и сувише.
Првом свет се клањ'о збиља,
А ових се ратосиља!

Брак

Хајд, да речем што о браку
Кад размишљах већ о свачем,
— Он почиње увек с песмом,
Ал'заврши увек — с плачем!

Стари

Читуља

У понедељак 21. ов. мес. умро је Димитрије Дмитрић, опанчар и честити занатлија наше вароши, кога су његове вредне руке и поштен рад биле подигле у прве редове наших грађана, те је био и кмет општине ваљевске, али је игром судбине пред смрт пао у тешке материјалне прилике, које су му живот загорчале па и прекратиле. Умро је релативно доста млад у својој 54. години.

Бог да опрости његовој честитој души и да јој рајско насеље.

—:—

У среду 23. ов. мес. преминула је у својој 82. години, честита старица, Миљана М. Милићевић, удова, мати Саве Милићевића, трг. оvd. и г-ђе Анице Славуј. Сахрањена је 24 истог месеца уз велико учешће грађанства.

Бог да је прости.

—:—

У петак 25. ов. мес. сахрањен је Драгић Атанацковић, трговац из Ваљева, уз учешће многобројне родбине, пријатеља и грађанства обојега пола. Покојни Драгић био је виђена личност наше вароши и уживао опште поштовање. Умро је у својој 73 години живота. Бог да га прости.

Никад да се опамете

Од првог братоубице, Каина, па до данас стално се проповеда и светуете наш свет да се клоне свађе, кавге и боја' па никаква вајда. Честе, врло честе, може се рећи свакодневне се свађе, туче и убиства дешавају међу људима па и међу рођеном браћом... Од тих злих случајева није поштеђена ни варош ни село. Па да се бар због чега братска крв пролије, но због ништавих ствари.

У среду 23. ов. м. десио се тако један немио и крвав случај у селу Лозници, срезу ваљевском. Тај крвави случај прети да уништи две братске куће, и да једног брата испрати у гробље а другог на робију.

Рођена браћа Микаило и Живко Божић потукли су се око две криве граничеве цепанице од којих је Микаило хтео да начини саонице. Они су се поделили прошле године и ваља те криве цепанице нису ушле у деобну пресуду, па кад је Микаило хтео да од њих направи саонице Живко му је то оспорио. Изродила се свађа па и бој. Микаило је крваве главе дошао у Ваљево да тражи лекарско уверење а млађи брат Живко доведен је у ваљевску болницу са сикиром расеченом плећком....

Ето шта раде несретна браћа!

НОВЧАНА РЕФОРМА У ЈУГОСЛАВИЈИ

П И Ш Е Б. Т. Б.

Међутим за нашу привреду, везивање вредности динара за злато је од огромне користи. Каматна стопа у нашој земљи је била увек много већа него у другим земљама, јер је пласирање страног капитала код нас било врло ризично, пошто није постојала сигурност у погледу вредности новца. Осим тога, после стабилизације наша Народна Банка постаје акционар Банке за Међународне обрачунае, стиче чланство у управи и омогућено јој је да се користи међународним кредитом у много већој мери него досад. Према француском франку који вреди 65,5 милиграма чиста злата, наш динар претставља око 2 1/2 пута мању вредност; према чехословачкој круни која вреди 44,58 милиграма чиста злата наш динар претставља 1,65 пута мању вредност; према румунском леју који вреди 9 милиграма чиста злата наш динар претставља 3 пута већу вредност.

Чланом другим закона о новцу издавање новчаница је искључива привилегија Народне Банке, која је реформисана законом од 17 јуна

1931 год. Народној Банци се за све време трајања њене привилегије уступа старање о новцу Краљевине Југославије као јавна служба коју она отправља у име државе. Она је обавезна да замењује новчанице доносиоцу и по виђењу у главном седишту банчином у Београду, и то по избору банке било за златне полуге, по курсу утврђеном т. ј. 26,5 милиграма злата за један динар; било у девизама, које се могу заменити за злато слободно за извоз. Народна Банка је обавезна да замењује новчанице без ограничења количине, замена за злато се, ипак никоме не може вршити за мањи износ од 250.000 динара. Ово је најзначајнија реформа у нашем новчаном систему. Вредност динара до стабилизације није била законом одређена, нити се могло за новчанице добити злато, већ је то зависило од државе и Народне Банке. После овога Народна Банка се обавезује да ће замењивати новчанице за злато т. ј. уводи се у живот обавезна конвертибилност новчаница. Ова одредба о конвертибилности новчаница на-

рочито је важна, јер она не постоји још ни данас код многих европских држава као Белгије, Немачке, Чехословачке у последње време и Енглеске, Шведске и Норвешке. Наша се новчана организација може, према томе, сматрати као потпунија од организације у наведеним земљама. Извоз злата и девиза, по закону, је слободан. Скрећемо пажњу на једну интересантну одредбу, да се неће вршити замена мањих сума од 250.000 дина. да би се избегле тезаурисање злата, те да злато остане само за исплату у иностранству. Овакву одредбу налазимо и у француском закону о Народној Банци где је минимална сума за замену 200.000 франака. Такође и у Румунији где је минимум 100.000 леја, док је у Чехословачкој минимум 269.208 круна т. ј. 12 кгр. чистог злата. Она је мерила дошла као последица схватања да циркулација златног новца у данашње време претставља само један излишан луксуз. Употреба злата мора се ограничити на међународна плаћања док би у унутрашњем оптицају и даље остао папирни новац — новчанице. За девизе у овом погледу не постоји никакво ограничење.

Народна Банка је исто тако оба-

везна да у свако време замењује за новчанице сваку количину злата која јој буде понуђена, а по утврђеној релацији. Иста одредба постоји и у Француској и Румунији, док у Чехословачкој Народна Банка је обавезна да прима злато у замену за новчанице почев од 12 кгр. У Чехословачкој неиспуњавање ове обавезе повлачи губитак привилегије у року од 24 часа.

За извршење ових обавеза Народна Банка мора држати резерву у злату и девизама. Ова резерва мора износити 35% мора бити у злату, које мора бити у банчином трезору, или депоновано у иностранству с могућношћу слободног извоза. Дакле, метално покриће важи не само за новчанице у оптицају већ и за све банчне обавезе по виђењу. Ову одредбу налазимо први пут у француском закону од 25 маја 1928 год. а унета је у Чехословачки закон од 7 новембра 1929 год., у румунски закон од 7 фебруара 1930 и најзад у наш, све ово у циљу што боље стабилности новца у овим земљама, јер су обавезе по виђењу, нарочито после рата, порасле до изванредно великих сума.

— Наставиће се —

ЗА НАШУ ДЕЦУ

Миши коло воде

Провирише тихо миши,
кроз мали на зиду отвор:
иза пећи тврдо спава
стари мачак њихов злотвор.

У собици не види се
нигде једна мишоловка,
што мишиће радо гута
као жабе стара пловка.

Тад у собу први скочи
дугорепи мишић Сивац
тихо, да се не пробуди
стари мачак, саможивац.

У зделицу пуну млека
умочише лице,
сви заједно загризоше
комад сланинице.

Тихо, лако коло воде,
цијучу, лупкају,
око мачка играју
по тањиру цупкају!

тихо, тихо певају:
„Спавај, старо злопамтило,
цупкамо играмо,
ако ти је чути мило“.

Па одоше тихо миши
кроз мали на зиду отвор.
иза пећи тврдо спава
стари мачак, њихов злотвор.

најкраћим потезима, док сама књига организаторским образложењем показује стручну спрему писца за узорно организираном и спремној извршној полицијом.

Књига садржи 40 страница, штампаних на финијој хартији, укусног формата. Цена је 10 динара. Може се добити код писца поузећем или уз напред послани новац на адресу: **Тахир Алагић**, командир град. полиц. страже у Шапцу.

Ново филозофско дело.

Добили смо најновију књигу из пера Миљенка Видовића под насловом: Преглед филозофије. Књига обухвата 160 страна, те обрђује филозофију најстаријих народа до Платона. Аутор обрадивши ову књигу из филозофије, подухватио се је тешког задатка, да са још пет или шест оваквих књига прикаже развој људске мисли од замјетка културе до данас. По своме садржају, ово дело из филозофије има посебне карактеристике, које се углавном читају у популарном начину излагања и најтежих филозофских система, те уједно у посебном гледишту са којег Видовић осветљује поједине филозофе и њихов науку. Баш због тих особености, Видовићево филозофско дело заузима у нашој литератури посебно место, јер се помоћу овог прегледа филозофије могу да упознају и шири релови народа са развјетком људске мисли у питањима суштине живота и смрти, овог и оног света, а нарочито у погледу мисије људског рода. Прва књига Видовићева Прегледа филозофије стоји брошурини Дин. 20. — са тврдим повезом Дин. 30. — те се добија у свим већим књижарама или изравно код накладника: библиотека „Узгајатељ“ Сарајево, Краља Александра ул. 53.

Изашла је из штампе прва свеска „Југословена“ часописа за политичка, културна, привреда и друштвена питања са следећим садржајем: Уредништво: Новим путевима. — Влада Дворниковић. Могу ли се још данас у Европи стварати нове нације. — К. Милошевић: Југословенство и оснивна школа — Др Душан Мишић: Поверење. — Др. Људевит Ауер: Изједначење законодавства. — А. Кунтић: Академска омладина — Б. Борко: Организација народног и друштвеног просвећивања у Словенској — А. Смедерејић: Вардарска бановина. — С. Михалчић: Нешто о почетку идеја јединства југословенства. — Др. И. Мимузић: Славенство и југославенство. — Прегледи: Политички, прив. едни

финансиски, правни. — Оцене и прикази. — Белешке: Књиге и часописи. — Вести.

„Југословен“ излази почетком месеца на четири штампана табака. Цена 8 динара по свесци. За иностранство 12 дин. по свесци, 120 динара годишње.

Уредник: Др. Феодор Никић, помоћник Министра просвете у пензији и народни посланик; уредништво и администрација: Београд, Престонаследников трг. 42.

Пољопривредни календар за 1932. годину. У издању Српског пољопривредног друштва, а под уредништвом г. Др Т. Митровића, доцента београдског универзитета, изишао је пољопривредни календар за 1932. годину, од 18 штампаних табака формата обичне осмине.

Поред родослова Краљевског дома календарског дела за римокатолике православне и муслимане, излагања о организацији и раду Друштва, затим о варошима — панађурима и пијачним данима у нашој Краљевини, што је заузело простор од око 4 штампана табака; сав остали простор од 14 штампаних табака садржи само важне пољопривредне појаве из свих главних пољопривредних грана — ратарства, сточарства, ветеринарства и др. као и биљним болестима и штеточинама, чији су писци наши признати пољопривредни стручњаци.

Ово је 45. година како Пољопривредни календар као врло корисна и поучна књига излази у народ и чини

велике услуге у стручном васпитању народа, те га као таквог топло препоручујемо свима пољопривредницима па и онима који ма какве везе са пољопривредом имају.

Цена је Календару 10 динара по комаду а кад се поручи 10 или преко 10 комада, даје се 20% рабата

ТРАЖИ СЕ девојка или жена, ваљевка, поштена и вредна, која зна кувати, потребна је за сав домаћи посао. Поред стана и хране месечна плата 400—500 динара. Јанити и писмом Ради Драшковићу, инспектору Мин. финансија — Ал. Ненадовића ул. бр. 41“.

ЗАСЕБНА КУЋА на углу Панчића и Синђелића улице са пет соба кухињом, предсобљем, подрумом и летњом кухињом, са електричним осветљењем и са том издаје се под кирију одмах. За цену обратити се сопственику капетану НЕДЕЉКОВИЋУ у истој кући.

ДОБРА ПРИЛИКА
Купио бих бољу кућу у Ваљеву или неко имање у околини. Продавци нека поднесу хитне пријаве: детаљан опис имања са условима продаје и последњу цену админ. „Глас Ваљева“.

Књиге и часописи

Народна јавна књижница — Уауства за уређење и руковање — Написао Ђорђе Пејановић, библиотекар Просветне централне библиотеке у Сарајеву.

Ова књига, једина ове врсте у Југославији, садржи све што је потребно да књижничар и оснивач какве било књижнице знаде о оснивању, уређењу и руковању с књижницом. Књига је написана тако да се њоме може служити и нестручно лице и сваки љубитељ библиотеке. Без ове књижнице не би смела бити ни једна наша ни приватна ни јавна књижница.

Цена књиге 10 динара. Набавити се може код писца у Сарајеву (Симе Милутиновића ул. бр. 1). Књига се шаље само за готов новац или уз доплату.

Ових је дана изашла из штампе књига под насловом: **О реорганизацији градских полицијских стража!**

У уводном чланку ове књиге, писац говори о данашњем стању град. полиц. стража, о потреби реорганизације истих.

Садржај ове књиге изнешен је у

ПРЕД БОЖИЋ

Само у радњи код ЈЕВТИНОЋЕ

сви лепо да се поновите
са мало пара,
добијете највећи избор све
што вам треба од главе
до пета, да не набрајам
посебно **ВЕЋ СВИ У**

радњу код
ДУШАНЧИЋА
ПА СЕ УВЕРИТЕ.

6—8

НЕВЕРОВАТНО ЈЕФТИНЕ БОЖИЋНЕ ЦЕНЕ

По којима ћемо продавати сву робу, те да би све муштерије које се у данашњој новчаној кризи снабдевају за готов новац могле своје потребе благовремено по врло ниским ценама подмити

„Бостон“ обућн којој су иначе врло ниске цене дајемо још од 1 децембра до 7 јануара
10% ПОПУСТА

„Tivar“ одела:

Мушка одела	240, 290, 340, 390, 480, 580, 660, 750	дин. пар
Одела за младиће	200, 240, 290, 330	„ „
Одела за дечаке	210, 260, 500	„ „
Одела дечија	110, 120, 130, 150, 180, 250, 280	„ „
Панталоне	90, 140, 150, 170	„ „
Кратки капути и ранглани	од 250 до 750	дин.

и од ових цена на сва дечија одела дајемо од 19 децембра до 6 јануара

20% ПОПУСТА

Исто тако снизли смо цене кошуљама, шеширима краватнама, чарапама, шлофијаннама и т. д.

Искористите ову прилику и купујте код

Јовановића и Антонијевића-Ваљево

Помажите домаћу индустрију

Јер тиме помажете сами себе.